

Професійний шлях та науковий доробок голови Київської міської організації НСКУ Олександра Гончарова (з нагоди 60-річчя від дня народження)

Стаття присвячена висвітленню основних віх професійного шляху, наукового доробку та громадської діяльності Гончарова Олександра Петровича – голови Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України, доцента кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ключові слова: Гончаров Олександр Петрович, краєзнавство, Київська міська організація Національної спілки краєзнавців України.

Sobolieva Olena

Professional activity and scholar achievements the head of the Kyiv city organization NSCU of Oleksandr Goncharov

The article is devoted to the main milestones of scientific carrier, pedagogical and public activity of Goncharova Oleksandr Petrovich - the head of the Kyiv City Organization of the National Union of Local Lore Studies of Ukraine, associate professor of the Department of Ethnology and Local History of the Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Key words: Goncharov Oleksandr Petrovich, regional studies, Kiev city organization of the National Union of Local Lore Studies of Ukraine.

З Олександром Петровичем Гончаровим я познайомилася ще коли навчалася на першому курсі історичного факультету, і протягом багатьох років мала багато можливостей працювати та спілкуватися з цим прекрасним фахівцем та чудовою людиною, спочатку як студентка та аспірантка кафедри, а згодом в якості члена Національної спілки краєзнавців України та відповідального секретаря Київської міської організації НСКУ.

Олександр Петрович Гончаров народився 13 лютого 1958 р. в с. Курне Червоноармійського (нині – Пулинського) району Житомирської області в сім'ї військовослужбовця Петра Опанасовича Гончарова та Марії Юрківни (дівоче прізвище Наумчук). Проте шлюб батьків виявився нетривалим, їхні життєві шляхи розійшлися.

Батько в подальшому жив і працював в Білорусії, звідки родом, а мати залишилася на своїй батьківщині, працювала робітницею на цегельному заводі № 2 м. Житомира. Олександр дошкільні роки провів у бабусі в селі Курному. З першого до третього класу навчався в Житомирській школі-інтернаті № 1, з четвертого по восьмий – у середній школі № 27 м. Житомира. У шкільні роки йому подобалися гуманітарні предмети, особливо історія та література. З 1973 до 1976 рр. навчався в середньому професійно-технічному училищі № 6 м. Житомира, де й розпочав трудову діяльність. В училищі навчався зацікавлено. Окрім уроків з історії, географії, літератури, подобалися також уроки зі спецтехнології, практичні заняття в майстернях. Був старостою групи, перебував на почесній дошці училища, як один із кращих учнів. Любив також заняття спортом, відстоював у змаганнях з легкої атлетики честь училища. По закінченню навчання О. Гончаров отримав робітничу спеціальність слюсаря-вентиляційника з виготовлення деталей вентиляційних систем. У 1976–1977 рр. працював за направленням

за спеціальністю у Будуправлінні Управління справами ЦК Компартії України. Згодом був призваний на строкову службу у прикордонні війська, яку проходив у 1977–1979 рр. Служба на заставі – не з легких, але сповнена романтики й закарбувалася у пам'яті на все життя. Саме під час служби утвердився в намірах навчатися далі, здобути вищу гуманітарну освіту, що й визначило подальший життєвий шлях. Після закінчення служби деякий час працював слюсарем з ремонту та обслуговуванню вентиляції Житомирського меблевого комбінату об'єднання «Житомирдерев». Проте думок про вищу освіту не полишав і, зрештою, жага до навчання привела спочатку на підготовче відділення Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка з денною формою навчання, а після успішного складання випускних іспитів – в ряди студентів денної форми навчання історичного факультету (1980–1985). В університеті навчався добре. Займався також громадською роботою – протягом чотирьох років був комсоргом курсу. На літніх канікулах брав участь у студентських будівельних загонах – будівництво Чорнобильської АЕС (1980), ремонт студентських гуртожитків (1983), а також з групою студентів самостійно виїздили на так звану «шабашку» до Нижньовартовська, що в Західному Сибіру. На зимових канікулах подорожували до Прибалтики, на Закарпаття. Закінчив навчання з дипломом з відзнакою.

Нетривалий час О. Гончаров працював за направленням Мінвузу УРСР лаборантом однієї з кафедр історичного факультету Київського університету, а з грудня 1985 р. до грудня 1988 р. навчався в аспірантурі з відривом від виробництва.

Після закінчення аспірантури працював на посаді асистента кафедри загальної історії університету. З 1990 року кандидат історичних наук, з 1993 – на посаді доцента цієї ж кафедри. У 1994 році отримав звання доцента. Читав лекції з нормативних курсів «Політична історія ХХ століття», «Політична і економічна історія України», «Історія України» та низки спеціалізованих курсів. Брав також участь у роботі з підготовки наукових кадрів – був ученим секретарем спеціалізованої вченої ради факультету із захисту кандидатських дисертацій.

1995 року, коли в університеті створювалася перша в незалежній Україні кафедра етнології та краєзнавства, О.П. Гончаров перейшов на цю кафедру, де зосередився переважно на викладанні краєзнавчих дисциплін. На посаді доцента кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександр Петрович працює до сьогодні – вже понад 20 років.

З початку роботи на кафедрі О. Гончаров розробив і викладав нормативний курс «Історичне краєзнавство», авторські професійно-орієнтовані та спеціальні курси для студентів історичного факультету, підготував низку кафедральних методичних видань¹. У наступні роки був членом авторських колективів з підготовки підручника з краєзнавства², навчальних посібників з української етнології³ та історії України⁴. Досвід викладання краєзнавчих дисциплін доцент О. Гончаров висвітлив у низці науково-методичних праць⁵. Усі мої однокурсники та знайомі історики, які навчалися разом зі мною на історичному факультеті, досі згадують О.П. Гончарова як вимогливого та системного викладача, якому не

¹ Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка: минуле й сьогодні / Під ред. проф. Г. Д. Казьмирчука. – К., 2004. – С. 65.

² Основи краєзнавства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / кол. авт.; за заг. ред. чл.-кор. НАНУ О. П. Рента. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 276 с.

³ Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. – К.: Либідь, 2007. – 400 с.

⁴ Історія України: Навч. посібник / М.В. Борисенко, О.П. Гончаров, Ю.А. Гобань та ін. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 184 с.; Історія в термінах і поняттях: довідник : Навч. посіб. / За заг. ред. Орлової Т.В. – Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. – 732 с. та ін.

⁵ Борисенко В.К. Історичне краєзнавство у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: досвід, проблеми, перспективи / В.К. Борисенко, О.П. Гончаров // VIII Всеукраїнська наукова конференція «Історичне краєзнавство і культура» (Наукові доповіді і повідомлення). – Харків, 1997. – Ч. I. – С. 68–70; Гончаров О.П. Про співробітництво вищих навчальних закладів у галузі історичного краєзнавства / О.П. Гончаров // Матеріали четвертої Сумської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції (14–15 грудня 2001 р.). – Суми, 2001. – С. 13–15; Його ж: Про підготовку навчального посібника з краєзнавства для вищих навчальних закладів України / Олександр Гончаров // Краєзнавство. – 2011. – № 3. – С. 56–61; та ін.

так просто було скласти залік чи заслужити гарну оцінку. Після його лекцій та спецкурсів завжди лишалися прекрасні детальні конспекти, які ставали опорою для самостійного опрацювання студентом дисципліни.

Як викладач, О.П. Гончаров дуже добре усвідомлює значення навчальної практики для підготовки фахівців-істориків, етнологів. Він бере активну участь у керівництві педагогічною практикою студентів історичного факультету, розробив робочу програму та методичні рекомендації з її проведення. Олександр Петрович був першим керівником започаткованої у березні 2006 р. польової етнографічної практики для студентів 5 курсу (магістри і спеціалісти) історичного факультету спеціальності «етнологія». Практика проводилась в Черкаській області на базі Канівського природного заповідника. Студенти опитали понад 60 респондентів та зібрали значний етнографічний матеріал у місті Канів та 17-ти населених пунктах чотирьох районів області. До етнографічного музею-лабораторії кафедри передано майже два десятки оригінальних етнографічних експонатів. Окрім проведення опитувань, студенти під час проходження практики знайомилися з найважливішими істо-

рико-культурними пам'ятками Черкащини та Переяславщини, отримали практичні навички з проведення краєзнавчих екскурсій⁶. Власне, під час цієї практики більшість студентів-магістрів отримали перший досвід польової етнографічної роботи, а також навички з паспортизації та архівування етнографічних матеріалів. У цій експедиції я брала участь, так само як і мої однокурсники, і вважаю, що вона була дуже своєчасною та інформативною напередодні виходу у «доросле» наукове життя. Крім цієї студентської експедиції я і мої однокурсники разом з Олександром Петровичем брали участь і в інших етнографічних експедиціях (Крим, Галичина), де він відповідав за краєзнавчо-туристичну складову програми, яка у поєднанні з етнографічною частиною формувала у студентів комплексне враження про край та конкретну досліджувану місцевість.

Протягом 2012/13–2016/17 навчальних років О.П. Гончаров здійснював керівництво історико-краєзнавчою практикою студентів 4 курсу ОКР «бакалавр» історичного факультету університету. Започатковуючи практику, він доклав значних зусиль щодо її методичного забезпечення; пошуку баз практики в місті Києві – державних закладів наукового, туристсько-краєзнавчого напрямку,

⁶ Архів при кафедрі етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ф. 18. Канівська польова практика.

позашкільної роботи з учнівською молоддю, які мають значний досвід краєзнавчої роботи, та укладання угод між ними і університетом тощо⁷.

Оскільки краєзнавство тісно пов'язане з туризмом, екскурсіями, той цей напрям знайшов відповідне місце у викладацькій та науковій діяльності О.П. Гончарова. Так, на початку 2000-х років він був одним із організаторів і викладачем курсів екскурсиводів, заснованих при підготовчому факультеті університету. За три роки роботи курсів було підготовлено й видано свідоцтва екскурсиводів понад 50 студентам історичного та філологічного факультетів університету. Здійснювалася також екскурсійна робота згідно ліцензії на туристсько-екскурсійну діяльність. Із запровадженням на кафедрі етнології та краєзнавства спеціалізації (освітньої програми) «Історичне туризмознавство», Олександр Петрович викладає спецкурси «Туристичне краєзнавство» та «Екскурсологія». Туристсько-екскурсійний

напрямок і пов'язане з ним дослідження пам'яток історії та культури знайшли вияв у низці його наукових та науково-методичних праць⁸.

У другій половині 1990-х років О.П. Гончаров, окрім основної роботи в університеті, працював також за сумісництвом на посаді доцента юридичного факультету Академії праці та соціальних відносин ФПУ, викладав курс «Політологія», був заступником декана факультету.

Під час викладання історико-краєзнавчих дисциплін О.П. Гончаров активно залучає результати власної науково-дослідницької роботи, зокрема розробки питань історії, методології українського краєзнавства, які займають вагомe місце в його науковому доробку⁹. Крім цього, до кола наукових інтересів Олександра Петровича належать питання бібліографії та історіографії¹⁰. Він є автором наукових статей та науково-популярних нарисів про історичних діячів та учених України¹¹.

⁷ Гончаров О. Історико-краєзнавча практика студентів Київського Національного університету імені Тараса Шевченка – 2013 / Олександр Гончаров // Краєзнавство. – 2013. – № 2. – С. 213–220.

⁸ Гончаров О. П. Концепція історії української державності та її значення для організації вітчизняного туризму / О.П. Гончаров // Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Косів, 1994. – Ч. II. – С. 234–235; Вулицями Києва: Матеріали для проведення оглядової екскурсії по місту. (Матеріали підготували: доц. О.П. Гончаров, доц. Ю.О. Калінцев, Н.Г. Клименко, Т.О. Міхновська, М.Б. Парахіна, О.Ю. Таран, Ю.М. Трухан, О.А. Сміхульська). – К., 1998. – 46 с; Гончаров О. Перспективи використання історико-культурних пам'яток регіонів України в туристичній галузі (на прикладі культурної спадщини міста Немирова Вінницької області) / Олександр Гончаров, Юрій Роїк // Етнічна історія народів Європи. – 2017. – № 52. – С. 67–71; та ін.

⁹ Гончаров О. П. Краєзнавство та політичні партії: перспективи взаємодії у дослідженні населених пунктів / О.П. Гончаров, М.Б. Коваленко // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). Випуск 17. – Київ-Донецьк, 2001. – С. 140–144; Його ж: Науковий потенціал краєзнавства: ретроспективний погляд, сучасний стан та шляхи підвищення ефективності / Олександр Гончаров // Краєзнавство. – 2015. – № 1–2. – С. 129–143; Його ж: Українське краєзнавство: від тернистого минулого до викликів сьогодення / Олександр Гончаров // Україна в умовах (пост)тоталітарної трансформації. Історія – Культура – Соціальні зміни, red. nauk. M. Gaczkowski, A. Matusiak, N. Teres, «Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe», Kijów-Lwów-Wrocław 2016, Nr 2, s. 194–210; Його ж: Про місце краєзнавства в системі новітніх наукових напрямів і дисциплін / Олександр Гончаров // Українське краєзнавство в соціокультурному просторі: історичні ретроспекції та виклики сучасності. Збірник матеріалів XIV Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 160-річчю від дня народження Івана Франка та 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського, м. Київ, 25 листопада 2016 р. / За заг. ред. О.П. Реєнта. – Київ.: Українські пропілеї, 2017. – С.15–21; та ін.

¹⁰ Гончаров О. Бібліографічні та історіографічні огляди на шпальтах часопису «Краєзнавство» (1927–2016) / Олександр Гончаров // Краєзнавство. – 2017. – № 3–4. – С. 22–37 та ін.

¹¹ Гончаров О. Князі Русі-України / Олександр Гончаров // Український історичний календар'96. Науково-популярний та літературний альманах Історичного товариства Нестора-літописця. Вип. 2. – К., 1995. – С. 30–31, 55–56, 99–101, 131–132, 163–164, 202–203, 230–232, 262–262, 278–279, 313–315, 346–347; Його ж: М.Ф. Берлінський і Київський університет / О. Гончаров, А. Петровський // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2014. – Випуск 4 (122). – С. 12–15; Його ж: Київські адреси Шевченка / О. Гончаров, А. Коваль // Україна Тараса Шевченка: іст.-краєзнав. нариси / упоряд.: Р.В. Маньковська, В.М. Мельниченко; голов. ред. О.П. Реєнт. – Харків: Фоліо, 2014. – С. 67–81; та ін.

Працюючи на кафедрі етнології та краєзнавства, О.П. Гончаров брав активну участь у кафедральних наукових експедиціях на Полтавщину, Галичину, до Криму. За результатами експедицій до Криму опублікована низка статей¹² та брошура у співавторстві¹³. Брав також участь у науково-краєзнавчих експедиціях Національної спілки краєзнавців України¹⁴.

О.П. Гончаров упродовж своєї викладацької та наукової діяльності брав участь у багатьох наукових конференціях, доклав значних зусиль до організації науково-практичних конференцій з киевознавства. Так, у 2014 році – році відзна-

чення 200-річного ювілею Тараса Шевченка – з ініціативи Олександра Петровича на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка кафедрою етнології та краєзнавства започатковано проведення Міжнародних науково-практичних конференцій «Киевознавчі читання: історія та етнокультура». Ідея проведення цих конференцій виникла під час проведення історико-краєзнавчої практики для студентів історичного факультету університету (в деяких бібліотеках Києва проводилися студентські читання). На сьогодні проведено дві конференції, видано збірники

¹² *Хоменко М.М.* Релігія і релігійність кримських татар та деякі тенденції їхнього відродження (за матеріалами польових досліджень) / М.М. Хоменко, О.П. Гончаров // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. Етнокультура сучасного Криму. Вип. 67. ВПЦ «Київський ун-т», 2003. – С. 6–10; *Гончаров О.П.* Усна історія кримськотатарського народу ХХ століття (за матеріалами етнологіко-краєзнавчої експедиції) / О.П. Гончаров, М.М. Хоменко // Там само. – С. 60–66; *Його ж.* Берегове: історія і сучасність / О.П. Гончаров, В.В. Пилипенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. Вип. 74 – 76 (75). – С. 68–72.

¹³ *Гончаров О.П.* Оздоровчо-спортивний комплекс Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 40 років у Криму / О.П. Гончаров, А.Т. Макаров, В.В. Пилипенко, К.О. Третьак. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2003. – 66 с.

¹⁴ Джерела духовності: Науково-краєзнавчі експедиції Національної спілки краєзнавців України 2009–2013 рр. Документи та матеріали / Нац. спілка краєзнавців України; за заг. ред. О.П. Реєнта; упоряд.: Є.В. Букет, С.Д. Гальчак, В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська. – Вінниця: ПП Балук І.Б., 2014. – С.173, 183, 226.

матеріалів конференцій¹⁵. У кожному з цих наукових заходів брали участь понад сто осіб: відомі вчені, співробітники наукових установ та викладачі вищих навчальних закладів, аспіранти, працівники бібліотек і музеїв, краєзнавці, студенти. Крім того, учасниками конференцій були й науковці з Болгарії, Білорусі, Грузії, США, Фінляндії. Розглянуто широку киевознавчу тематику. О. Гончаров брав активну участь у висвітленні роботи конференцій, редагуванні та упорядкуванні збірників матеріалів.

Якщо в цілому підсумовувати наукову діяльність О.П. Гончарова, то ним опубліковано понад сто наукових, науково-популярних та науково-методичних праць. Він член редколегій фахових видань – журналів «Краєзнавство» та «Етнічна історія народів Європи». Проводить досить результативну роботу з підготовки наукових кадрів. У середині 1990-х років, як уже зазначалося вище, був ученим секретарем спеціалізованої вченої ради факультету. У наступні роки – науковим керівником аспірантів, пошуковців. Під його керівництвом підготовлено 6 кандидатів історичних наук. Нині закінчується написання ще двох кандидатських дисертацій. Авторці цієї статті також випала щаслива нагода навчатися в аспірантурі під керівництвом Олександра Петровича. Хочу відзначити його прекрасні якості як керівника, який, з одного боку, дає достатньою свободи молодому науковцю для самостійної творчості, але з другого – коли настає важливий час виходу дисертаційної роботи на науковий загал, докладає максимум зусиль для підтримки молодого здобувача та належного оформлення усіх супроводжуючих матеріалів та проходження формальних, але часом виснажливих процедур захисту.

О.П. Гончаров, окрім своєї основної роботи, бере також активну участь у громадсько-політичному житті столиці (на початку 2000-х років очолював Печерську районну організацію Демократичної партії України (Дем ПУ)) та своєї alma mater: обирався членом профкому університету, членом вченої ради історичного факультету.

Працюючи на кафедрі етнології та краєзнавства провідного університету країни, О. Гончаров, звісно, не міг лишатися осторонь краєзнавчого руху, який розгортався під егідою Всеукраїнської спілки краєзнавців (з 2008 року – Національної спілки краєзнавців України). Спочатку він підтримував зв'язки зі Спілкою не будучи її членом: брав участь у роботі III з'їзду ВСК (2003), у 2006 році виступив з доповіддю про досвід викладання історичного краєзнавства у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на засіданні круглого столу «Краєзнавство і освіта в Україні», ініційованому Всеукраїнською спілкою краєзнавців. З того часу почалася більш тісна співпраця зі Спілкою, і в 2008 році Олександр Петрович оформив членство в НСКУ й погодився очолити, власне створити, Київську міську організацію Спілки. З 2008 року він член правління, з 2012 – президії правління Національної спілки краєзнавців України. Непростим був цей час для Спілки. Саме тоді, у зв'язку з наданням Спілці краєзнавців у 2008 році національного статусу, постало питання про реформування її діяльності як професійної творчої спілки. Власне, цього року й розпочалося формування Київської міської організації, оскільки до тих пір, в умовах діяльності Спілки як громадської організації, у столиці була відсутня чітка організаційна структура. Це, звісно, був нелегкий період у житті О. Гончарова. Адже починати нове – справа не з легких, тим більше в масштабах столиці. Проте досвід громадської, викладацької та наукової роботи, набутий у попередні роки, дозволили Олександрові Петровичу згуртувати навколо себе активістів-одномумців і при підтримці керівництва НСКУ успішно впоратися з цим завданням. Вже 2008 року було організаційно оформлено 4 первинні столичні осередки, представники яких брали участь у роботі IV з'їзду Національної спілки краєзнавців України. Через півтора роки, у лютому 2010 р., проведено Установчу конференцію Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України, на якій

¹⁵ Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка та 250-річчю від дня народження Максима Берлінського (Київ, 27 березня 2014 р.) / Редкол. О.П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К.: ПП «Фоліант», 2014. – 476 с.; Другі киевознавчі читання: історія та етнокультура. До 100-річчя Української революції 1917–1921 рр. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 29 березня 2017 р.) / Редкол.: О.П. Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, І.К. Патриляк, М.В. Борисенко, О.П. Гончаров, Н.В. Терес. – К.: «Фоліант», 2017. – 502 с.

О.П. Гончарова одногосно обрано головою правління. Принагідно зазначу, що переобраним на цю посаду неодноразово й до сьогодні очолює столичну організацію Спілки. На час проведення Установчої конференції організація налічувала вже 72 члени, а до кінця року її офіційно зареєстровано як творчу організацію (творчу спілку) та юридичну особу¹⁶. Разом з О. Гончаровим засновниками організації як юридичної особи є В. Дмитрук і авторка цієї статті.

На сьогодні чисельність Київської міської організації НСКУ зростає до 180 осіб. Завдячуючи значному науковому потенціалу організації (понад 95% членів КМО НСКУ мають вищу освіту, в її складі 4 академіки та 5 членів-кореспондентів НАН України та національних галузевих академій, 75 докторів і кандидатів наук, 29 заслужених працівників науки і техніки України, заслужених працівників культури України та заслужених працівників освіти України), здійснюється плідна науково-дослідницька, науково-організаційна та видавнича робота в галузі краєзнавства. Члени Київської міської організації НСКУ є засновниками видавництва, головами та членами редакційних колегій наукових видань, членами спеціалізованих учених рад по захисту дисертацій, редагують наукові праці і навчальні посібники¹⁷.

Київська міська організація НСКУ, її члени організовують та беруть участь у багатьох наукових конференціях як всеукраїнського, так і регіонального масштабу. Зокрема, КМО НСКУ спільно з кафедрою етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка проводить Міжнародні науково-практичні конференції «Киевознавчі читання: історія та етнокультура», про які згадувалось вище. За фінансової участі Київської міської організації НСКУ було видано збірники матеріалів цих конференцій. Майже третина учасників читань – члени НСКУ, передусім столичної організації Спілки.

Важливою формою роботи в діяльності Київської міської організації НСКУ є проведення «круглих столів» з проблем киевознавства, на яких за участю представників різних установ та організацій обговорюється широке коло питань, пов'язаних із вивченням і викладанням киевознавства в закладах освіти, наукових установах, бібліотеках, архівах і музеях¹⁸, питання київської топонімії¹⁹ тощо. Проведено також чимало презентацій наукових і науково-популярних видань, організовано низку виставок. Згадуючи про заходи, які здійснює столична організація Спілки, зокрема такі важливі, як конференції, потрібно сказати, що О.П. Гончаров підходить до їх планування і проведення ретельно, дотримуючись вимог Статуту НСКУ та Положення про Київську міську організацію НСКУ. На це націлює й актив організації. Хочеться також зазначити, що значну організаційну допомогу в проведенні подібних заходів надає дружина Олександра Петровича – Валентина Сергіївна – член НСКУ, в минулі роки працівник апарату Спілки.

¹⁶ Гончаров О. Київська міська організація НСКУ – час зростання! / Олександр Гончаров, Володимир Дмитрук // Краєзнавство. – 2016. – № 1–2. – С. 231–232.

¹⁷ VI з'їзд Національної спілки краєзнавців України (23 січня 2017 року). Матеріали та документи / [за заг. ред. О. П. Реєнта; упоряд. В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська, В.І. Милько]. – К., 2018. – С. 95.

¹⁸ Гончаров О. «Круглі столи» з проблем киевознавства / Олександр Гончаров // Краєзнавство. – 2012. – № 1. – С. 160–162.

¹⁹ Гончаров О. Топонімічна політика в Києві: виклики часу, проблеми наукового забезпечення / Олександр Гончаров, Наталія Терес // Краєзнавство. – 2015. – № 3–4. – С. 276–278.

Столична організація НСКУ, не дивлячись на обмежені фінансові можливості, оскільки існує в основному на членські внески, бере участь у фінансуванні видань та проектів. Передусім це матеріали конференцій самої організації. Так, з ініціативи О.П. Гончарова були підготовлені й видані Національною спілкою краєзнавців України матеріали та документи Установчої конференції Київської міської організації НСКУ²⁰. Згодом коштом міської організації були видані матеріали та документи II (позачергової) та III конференцій КМО НСКУ²¹. О. Гончаров є їх співупорядником. Готуються до видання й матеріали інших конференцій (всього їх відбулося на сьогодні шість).

Значну діяльність здійснює Київська міська організація Національної спілки краєзнавців Ук-

раїни в галузі освітянського краєзнавства, приділяючи велику увагу учнівській та студентській молоді, позаяк і О. Гончаров, і значна кількість членів організації – освітяни. Міська організація Спілки досить тісно співпрацює з установами позашкільного краєзнавчого напрямку, з вищими навчальними закладами, зокрема в організації студентської практики, проведенні різноманітних конкурсів тощо. Зусиллями членів організації здійснюється й значна культурно-просвітницька робота не лише у столиці, а й інших регіонах України.

Варто зазначити, що О.П. Гончаров є не тільки організатором, керівником столичної організації НСКУ, а й, по суті, її літописцем. В його статтях і матеріалах висвітлюється діяльність керівних органів КМО НСКУ та місцевих осередків²². Він

²⁰ Установча конференція Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України: матеріали та док. (26 лютого 2010 року). Нац. спілка краєзнавців України, Київ. міськ. орг.; упоряд.: О. Гончаров [та ін.]. – К.: ТОВ Вид-во «Телесик», 2011. – 66 с.: іл.

²¹ II (позачергова) та III конференції Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України: матеріали та док. (17 січня 2012 р. та 26 лютого 2013 р.). Нац. спілка краєзнавців України, Київ. міськ. орг.; упоряд.: О. Гончаров, В. Дмитрук. – К., 2017. – 100 с.: іл.

²² Гончаров О. Форум краєзнавців столиці / Олександр Гончаров, Володимир Дмитрук // Краєзнавство. – 2013. – № 1. – С. 219–225; *Його ж*: Співробітництво Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України з бібліотеками столиці / О. П. Гончаров // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України. Зб. мат-лів Всеукр. наук.-практ. конференції. м. Київ, 20 листопада 2013 р. – К.: ПФ «Фоліант», 2014. – С. 20–23; *Його ж*: Діяльність Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України в галузі киевознавства (2008–2013 рр.) / Олександр Гончаров // Киевознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти... – С. 19–24; *Його ж*: Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт «Мальовнича Україна – туристичний край» / Олександр Гончаров, Павло Сацький // Краєзнавство. – 2014. – № 3–4. – С. 133–134; *Його ж*: Київська міська організація НСКУ ... – С. 231–244; та ін.

є автором низки рецензій на праці членів Київської міської організації НСКУ, статей, некрологів про науковий доробок та життєвий шлях членів організації, які він публікує в журналах «Краєзнавство», «Часопис української історії» та інших виданнях.

О.П. Гончаров за вагомих особистий внесок у збереження та відродження історичної пам'яті та духовності української нації нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2010); за багаторічну сумлінну працю, особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність – Почесною грамотою (2008) та Подякою (2017) Міністерства освіти і науки України, відзнакою

«Орден Григорія Сковороди» Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (2018), Подякою Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2018). Також за вагомих особистий внесок у розвиток краєзнавчого руху в Україні нагороджений відзнаками Національної спілки краєзнавців України: званням «Почесний краєзнавець України» (2013), Грамотою та ін.

Підбиваючи підсумки цієї розвідки, хотілось би побажати шановному ювіляру здоров'я, Многая Літа й творчого натхнення та наснаги у його подальшій праці на педагогічній та краєзнавчій ниві.

References

- Borysenko, V. (Ed.) (2007) *Ukrainska etnolohiia: Navch. posibnyk*. – Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (2017) Bibliografichni ta istoriohrafichni ohliady na shpaltakh chasopysu «Kraieznavstvo» (1927–2016) *Kraieznavstvo*. (3–4) 22–37. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (1995) *Kniazzi Rusy-Ukrainy Ukrainykyi istorychnyi kalendar 96. Naukovo-populiarnyi ta literaturnyi almanakh Istorychnoho tovarystva Nestora-litopysystia*. (2) Kyiv. 30–31, 55–56, 99–101, 131–132, 163–164, 202–203, 230–232, 262–262, 278–279, 313–315, 346–347. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (2012) «Kruhli stoly» z problem kyievoznavstva. *Kraieznavstvo*. (1) 160–162. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (2015) Naukovyi potentsial kraieznavstva: retrospektyvnyi pohliad, suchasnyi stan ta shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti (1–2) *Kraieznavstvo*. 129–143. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (2017) Pro mistse kraieznavstva v systemi novitnikh naukovykh napriamiv i dystsyplin *Ukrainske kraieznavstvo v sotsiokulturnomu prostori: istorychni retrospektsii ta vyklyky suchasnosti. Zbirnyk materialiv XIV Vseukrainskoi naukovoï istoryko-kraieznavchoi konferentsii, prysviachenoi 160-richchiiu vid dnia narodzhennia Ivana Franka ta 150-richchiiu vid dnia narodzhennia Mykhaila Hrushevskoho, m. Kyiv, 25 lystopada 2016 r.– Kyiv.: Ukrainski propilei*. 15–21. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. (2016) *Ukrainske kraieznavstvo : vid ternystoho mynuloho do vyklykiv sohodennia. Ukraina v umovakh (post)totalitarnoi transformatsii. Istoryiia – Kultura – Sotsialni zminy, «Pomiedzy. Polonistychno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe» (2), Kijów-Lwów-Wrocław, 194–210. [in Ukrainian, in Polish].*
- Honcharov, O. (Comps.) (2011) *Ustanovcha konferentsiia Kyivskoi miskoi orhanizatsii natsionalnoi spilky kraieznavtsiv Ukrainy: materialy ta dok. (26 liutoho 2010 roku). Nats. spilka kraieznavtsiv Ukrainy, Kyiv. misk. orh.; uporiad. Kyiv: TOV Vyd-vo «Telesyk»*. [in Ukrainian].
- Honcharov, O., & Dmytruk, V. (2016) *Kyivska miska orhanizatsiia NSKU – chas zrostantia! Kraieznavstvo*. (1–2) 231–244. [in Ukrainian].
- Honcharov, O., & Dmytruk, V. (2017) II (poza-cherhova) ta III konferentsii Kyivskoi miskoi orhanizatsii Natsionalnoi spilky kraieznavtsiv Ukrainy: materialy ta dok. (17 sichnia 2012 r. ta 26 liutoho 2013 r.). *Nats. spilka kraieznavtsiv Ukrainy, Kyiv. misk. orh.; uporiad. Kyiv*. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. P., & Kovalenko, M. B. (2001) *Kraieznavstvo ta politychni partii: perspektyvy vzaiemodii u doslidzhenni naselenykh punktiv / Istoryiia Ukrainy. Malovidomi imena, podii, fakty (Zbirnyk statei), (17) Kyiv-Donetsk, 140–144. [in Ukrainian].*
- Honcharov, O. P., Makarov, A. T., Pylypenko, V. V., & Tretiak, K. O. (2003) *Ozdorovcho-sportyvnyi kompleks Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. 40 rokiv u Krymu. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy un-t»*. [in Ukrainian].
- Honcharov, O., & Petrovskiy, A. (2014) *M. F. Berlynskyi i Kyivskiy universytet Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. (4 (122) *Istoryiia*. 12–15. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. P., & Pylypenko, V. V. (2004) *Behove: istoryiia i suchasnist Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka, 74 – 76 (75) Istoryiia, 68–72. [in Ukrainian].*

- Honcharov, O., & Teres, N. (2015) Toponimichna polityka v Kyievi: vyklyky chasu, problemy naukovooho zabezpechennia. *Kraieznavstvo*. (3–4) 276–278. [in Ukrainian].
- Honcharov, O. P., & Khomenko, M. M. (2003) Usna istoriia krymskotatarskoho narodu XX stolittia (za materialamy etnolohe-kraieznavchoi ekspedytsii). *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. (67) *Istoriia. Etnokultura suchasnoho Krymu*. 60–66. [in Ukrainian].
- Kazmyrchuk, H. D. (Ed.) (2004) Istorychnyi fakultet Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: mynule y sohodennia Kyiv. [in Ukrainian].
- Reient, O. P. (Ed.) (2016) *Osnovy kraieznavstva: pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl.* Kharkiv.: KhNU imeni V. N. Karazina. [in Ukrainian].
- Reient, O. P., Kapeliushnyi, V. P., Patryliak, I. K., Borysenko, M. V., Honcharov, O. P., & Teres, N. V. (Eds.) (2017) Druhi kyievoznachchi chytannia: istoriia ta etnokultura. Do 100-richchia Ukrainskoi revoliutsii 1917-1921 rr. Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, (Kyiv, 29 bereznia 2017 r.) /. – Kyiv: «Foliant». [in Ukrainian].
- Redkol. O. P. Reient (holova), V. P. Kapeliushnyi, O. P. Honcharov, N. V. Teres (Eds.) (2014) Kyievoznachchi chytannia: istorychni ta etnokulturni aspekty. Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 200-richchju vid dnia narodzhennia Tarasa Shevchenka ta 250-richchju vid dnia narodzhennia Maksyma Berlynskoho (Kyiv, 27 bereznia 2014 r.) Kyiv: PP «Foliant». [in Ukrainian].
- Khomenko, M. M., & Honcharov, O. P. (2003) Relihiia i relihiinist krymskykh tatar ta deiaki tendentsii yikhnoho vidrodzhennia (za materialamy polovykh doslidzhen) *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. (67) *Istoriia. Etnokultura suchasnoho Krymu*, 6–10. [in Ukrainian].